

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет туризму

Кафедра готельно-ресторанної та курортної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мікроекономіка

Освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанна справа»

Спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»

Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від 26.11. 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Мікроекономіка
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Викладач (-і)	к.е.н., доц. Мендела Ірина Ярославівна
Контактний телефон викладача	+380665201636
Е-mail викладача	mendela__i@ukr.net
Формат дисципліни	Аудиторне вивчення, самостійна робота студентів з елементами дистанційного навчання
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС – 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=71&id_cou=486
Консультації	Понеділок, вівторок – 15-00–17-00 год.
2. Анотація до курсу	
<p>Програма вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» складена відповідно до Освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа».</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення досвіду організації економічної роботи на підприємствах, сутність і специфіка мікроекономіки сфери готельно-ресторанної справи.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Головною метою викладання є формування у студентів сучасного творчого економічного мислення і системи спеціальних знань; вивчення досвіду організації економічної роботи на підприємствах; оволодіння практичними навиками які необхідні майбутнім спеціалістам для роботи на підприємствах готельно-ресторанної справи.</p> <p>Завдання: скласти уявлення про те, що успіх будь-якого бізнесу залежить не лише від наявного стартового капіталу, і підприємницького таланту, а й від знань закономірностей функціонування економічних мікросистем у різних ринкових ситуаціях та вміння їх ефективно використовувати.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – визначення предмету, його структуру, базові економічні поняття; – теоретичні питання, які розглядаються при опрацюванні лекційного курсу; – сутність і специфіку мікроекономіки сфери готельно-ресторанної справи; – відмінні ознаки мікроекономіки та макроекономіки; – визначення суті фірми як мікроекономічного суб'єкту та мети виробництва; – визначення поняття продуктивності ресурсів і сукупних витрат виробництва в довгостроковому періоді; – питання, що мають практичне значення і застосування і розглядаються під час вивчення курсу на лекційних і практичних заняттях; – основні типи задач та методику їх розв'язання. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розрахувати альтернативні витрати виробництва; 	

- зобразити графічно криві трансформації виробничих можливостей галузі
- будувати графіки попиту та пропозиції і визначати рівноважні ціни;
- обчислити коефіцієнти лінійної еластичності за кожної зміни ціни;
- будувати криві байдужості та бюджетну лінію споживача, визначати точку рівноваги;
- визначати кількісно та ілюструвати графічно величини ефекту заміни, ефекту доходу та загального ефекту;
- порівнювати величини бухгалтерського та економічного прибутку підприємця;
- оцінити за якого рівня ціни фірма зможе максимізувати прибуток або мінімізувати збиток.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		30	
семінарські заняття		30	
самостійна робота		120	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
III	Готельно- ресторанна справа	2	Нормативний / відбірковий

ТЕМАТИКА КУРСУ

Тема	Лекції			Семінарські (практичні, лабораторні)			Вага оцінки	Термін виконання
	Форма заняття	План	Завдання, год.	Форма заняття	План	Завдання, год.		
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки.	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору. Крива виробничих можливостей. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин. Методологія мікроекономіки: граничний аналіз, моделювання: графічне, аналітичне, табличне; оптимізація й визначення рівноваги тощо. Поняття економічної моделі, необхідність її застосування в мікроекономіці. Нормативна й позитивна мікроекономіка Взаємозв'язок мікроекономіки з іншими дисциплінами. 	0	Семінарське заняття	<ol style="list-style-type: none"> Предмет мікроекономіки. Теорія граничної корисності і поведінка споживача. 	4	5	Вересень
Тема 2. Теорія граничної корисності і поведінка споживача.	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> Поняття потреби, види потреб. Економічні блага, їх класифікація. Поняття корисності, її особливості та способ 	4	Семінарське заняття	<ol style="list-style-type: none"> Теорія граничної корисності і поведінка споживача. 	4	5+5	Вересень

		<p>досягнення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Сукупна та гранична корисність. 5. Функція корисності як залежність між кількістю одиниць споживаного блага та рівнем корисності, то досягається споживачем. 6. Процес споживання та динаміка зміни сукупної і граничної корисності. 7. Перший закон Госсена. 8. Закон спадної граничної корисності блага, його графічне зображення. 9. Другий закон Госсена. 10. Вплив на поведінку споживача бюджетних обмежень і цін. 11. Суть раціонального вибору споживача. 12. Основні положення теорії поведінки споживача. 13. Поняття рівноваги споживчого вибору. 14. Модель споживання набору благ. 15. Моделювання поведінки споживача, який прагне раціоналізувати свій вибір з урахуванням спадної граничної корисності блага. 						
Тема 3 Ординалістська теорія поведінки споживача.	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Система переваг споживача та її основні елементи: здатність до ранжування альтернатив, транзитивність переваг, ненасичуваність благами, 	2	Семінарське заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ординалістська теорія поведінки споживача. 	2	5	Вересень

		<p>субституціональність.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Особливості аналізу функції корисності з ординалістських та кардиналістських позицій. 3. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. 4. Спадний характер та неможливість перетину кривих байдужості. 5. Карта кривих байдужості. 6. Гранична норма заміщення благ: суть і методика обчислення. 7. Крайні випадки взаємозаміщення та взаємодоповнення благ. 8. Бюджетне обмеження і можливості споживача. 9. Бюджетна лінія: рівняння і графічна побудова. 10. Визначення нахилу бюджетної лінії та кута нахилу внаслідок зміни цін на блага. 11. Вплив зміни доходу споживача на положення бюджетної лінії та на процес споживання. 12. Графічний підхід до оптимізації споживчого вибору, його гранична інтерпретація. 						
Тема 4. Аналіз поведінки споживача.	Лекція	1. Зміна оптимального стану споживача в результаті зміни його доходу.	4	Семінарське заняття	Аналіз поведінки споживача	4	5+5	Вересень

		<p>2. Графічний аналіз і побудова лінії «дохід — споживання».</p> <p>3. Нахил лінії як свідчення ставлення споживача до благ.</p> <p>4. Поняття “нормальних” і низькоякісних товарів.</p> <p>5. Криві Енгеля.</p> <p>6. Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни одного з товарів та обох товарів.</p> <p>7. Побудова лінії «ціна — споживання».</p> <p>8. Побудова лінії індивідуального попиту споживача.</p> <p>9. Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на дві складові: ефект доходу і ефект заміщення.</p> <p>10. Одно- та різнонаправлений вплив ефектів.</p> <p>11. Парадокс Гіффена.</p>						
Тема 5. Ринковий попит та пропозиція. Ринкова рівновага.	Лекція	<p>1. Попит на товари в умовах досконало конкурентного ринку.</p> <p>2. Ринковий попит як сума індивідуального попиту всіх споживачів певного товару.</p> <p>3. Зображення попиту: аналітичне, табличне та графічне.</p> <p>4. Закон попиту та його пояснення базовими положеннями теорії поведінки споживача.</p> <p>5. Цінові та нецінові детермінанти попиту.</p>	4	Семінарське заняття	1. Ринковий попит та пропозиція. Ринкова рівновага.	4	5+5	Жовтень

		<p>6. Зміна величини попиту: переміщення вздовж функціонально заданої лінії попиту.</p> <p>7. Зміна попиту в цілому під впливом нецінових детермінант, її графічна ілюстрація.</p> <p>8. Концепція цінової еластичності попиту у визначенні міри чутливості споживача до зміни цін на товари.</p> <p>9. Методичні підходи до обчислення показника еластичності: точкова та дугова еластичність.</p> <p>10. Суть поняття “пропозиція”.</p> <p>11. Закон пропозиції та його аргументація: ціна як ринковий стимул для виробника, збільшення граничних витрат як стримуючий фактор збільшення обсягу виробництва тощо.</p> <p>12. Аналітичне, табличне та граничне зображення пропонування.</p> <p>13. Цінові та нецінові детермінанти пропонування.</p> <p>14. Методика обчислення рівня цінової еластичності пропозиції.</p> <p>15. Фактори, то впливають на еластичність пропозиції.</p> <p>16. Зміна еластичності</p>						
--	--	--	--	--	--	--	--	--

		пропозиції під впливом часу. 17. Ринкова рівновага.						
Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства.	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин. 2. Спрощена схема ринково-виробничої системи (вхід, процесор, вихід). 3. Підприємство як закупівельна система, товаровиробник та продавець. 4. Динамічність зовнішнього середовища і його вплив на внутрішню динаміку виробництва. 5. Мотивація поведінки підприємства. 6. Виробнича функція: форми її представлення. 7. Приклади виробничих функцій. 8. Поняття і параметри виробничої функції. 9. Фактори виробництва, їх групування та варіації. 10. Сукупний, середній та граничний продукт. 11. Застосування похідної для визначення граничного продукту праці або капіталу. 12. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. 13. Різні концепції прибутку. 14. Види прибутку. 15. Необхідна та достатня 	4	Семінарське заняття	1. Мікроекономічна модель підприємства.	4	5+5	Жовтень

		умови максимізації прибутку та мінімізації збитків.						
Тема 7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виробнича функція з одним змінним фактором і її графічне відображення. 2. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактору виробництва. 3. Еластичність виробництва: поняття, методика обчислення показників, діапазон змін. 4. Обґрунтування управлінських рішень щодо розширення та згортання виробництва. 5. Виробнича функція з двома змінними факторами. 6. Крива однакового продукту (виробничої байдужості) — ізокванта. 7. Карта ізоквант. 8. Заміщення факторів виробництва. 9. Гранична норма технічного заміщення. 10. Можливі конфігурації ізоквант. 11. Збільшення випуску за рахунок пропорційного нарощування обсягів ресурсів. 12. Постійна, спадна та зростаюча віддача від масштабу. 13. Поняття однорідних та 	2	Семінарське заняття	1. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.	2	5	Жовтень

		<p>неоднорідних виробничих функцій.</p> <p>14. Графіки віддачі від масштабу виробничих функцій.</p> <p>15. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу.</p> <p>16. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску.</p> <p>17. Умови комбінації (заміщення) факторів.</p> <p>18. Лінія однакових витрат — ізокоста.</p> <p>19. Карта ізокост.</p>						
Тема 8. Витрати виробництва.	Лекція	<p>1. Часткова варіація факторів виробництва і функція витрат.</p> <p>2. Постійні, змінні та сукупні витрати.</p> <p>3. Поняття середніх витрат, визначення середніх постійних, середніх змінних та середніх загальних витрат.</p> <p>4. Обчислення граничних витрат в залежності від форми завдання загальних.</p> <p>5. Застосування похідної для визначення граничних витрат.</p> <p>6. Графічне зображення загальних, середніх та граничних витрат.</p> <p>7. Основні стадії виробництва у короткостроковому періоді.</p> <p>8. Витрати у довгостроковому періоді.</p> <p>9. Визначення ефективного розміру виробництва у</p>	2	Семінарське заняття	1. Витрати виробництва.	4	5	Листопад

		довгостроковому періоді. 10. Довгострокова крива середніх витрат.						
Тема 9. Максимізація прибутку і цінова стратегія монополії. Моделі олігополії. Фірми на ринку монополістичної конкуренції.	Лекція	1. Монополія і конкуренція. 2. Максимізація прибутку. 3. Коротко- та довгострокова рівновага монополії. 4. Модель моносонії. 5. Особливості монополістичної конкуренції. 6. Характерні риси та причини поширення олігополії.	4	Семінарське заняття	1. Максимізація прибутку і цінова стратегія монополії. Моделі олігополії. Фірми на ринку монополістичної конкуренції.	2	5+5	Листопад

6. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	100 балів
Вимоги до письмової роботи	5 балів
Семінарські заняття	5 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	26 балів
7. Політика курсу	
<p>Атмосферу довіри, взаєморозуміння, взаємоповаги потрібно будувати щоденно. Політика ректорату спрямована на академічну доброчесність, прозорість та законність діяльності. Задля цього розроблено та впроваджено «Положення про запобігання академічного плагіату», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності», «Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Стефаника» і опубліковано їх на сайті. Викладеними в цих документах принципами (відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги, безпеки і добробуту, законності) та правилами поведінки студентів і працівників університету, які базують на відповідних законах, й керується кафедра готельно-ресторанної та курортної справи у своїй діяльності. В університеті діє «Гаряча лінія» з ректором, «Телефон довіри», більшість вступних іспитів проводиться за комп'ютерно-тестовими технологіями, а іспит за допомогою онлайн трансляції можна переглядати у реальному часі. Діяльність кафедри, ректорату з питань запобігання та виявлення корупції здійснюється на основі чинного законодавства України.</p>	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. С. Панчишин, П Островерх. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навчальний посібник.: У 2 кн. Кн. 1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. – 4-те вид. випр. і допов.: Знання, 2006. 723 с. 2. С. Панчишин, П Островерх. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навчальний посібник. Мікроекономіка. 4-те., випр. і доп.: Знання, 2006. 437 с. 3. Базилевич В. Мікроекономіка: Опорний конспект лекцій .Четверта хвиля, 1998. 248 с. 4. Будаговська С. Мікроекономіка і макроекономіка К.: Основи, 1998. 518 с. 5. Мендела І.Я. Мікроекономіка: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: «Фоліант», 2012. 102 с. 	

Викладач _____